

Stamtalsafvikling i nobilis

Af skovfoged Claus Thomsen, Erholm Skovbrug

Produktionen af pyntegrønt er set i sammenhæng med vor normale skovproduktion en ny driftsgren. Man kan kun beklage at produktionen på trods af sin store økonomiske betydning ikke har været genstand for en mere systematisk undersøgelse til afdækning af f.eks. faktiske produktionsforløb.

Vel har der været udført forsøg som i alt fald i dele af den samlede produktions-tid har givet producenterne rettesnore med hensyn til vanding, gødsning, ukrudtsbekæmpelse, men egentlig brug af faktiske produktionsdata er mig bekendt først sket inden for de seneste år. Kurver og synspunkter er fremført i PS 2/85 af skovrider Ole Fog og skovrider Keld Velling.

Desværre synes det at være ret få distrikter, der besidder et materiale der tåler sammenligning med Gudbjerg og Broholm i omfang og kvalitet. De distrikter der har fremlagt materiale – f.eks. gennem studieopgaver – får stort set de samme resultater, idet de forekommende kurveudsving forklares.

Generelt synes jeg – måske med urette – at vor produktion af pyntegrønt i sin dyrkningsproblematik sammenlignes for meget med vor normale skovproduktion.

M³/ha sættes op overfor kg/ha. Træernes vækstforløb og ydeevne forudsættes nærmest ens, uanset at m³ ved et produkt af træernes grønne grene, medens kg grønt i sig selv er træernes primære produktionsapparat. At man ved

klip i træernes produktionsapparat sætter deres naturlige vækstforløb med hensyn til kroneudvikling og nålegren-afkast ud af funktion anfægtes ikke.

Når blot træerne målt i m³ trives, omtrent som hvis de ikke blev klippet – eller i alt fald ikke dør – skønnes klipningen uden betydning for væksten, og grøntudbyttet antages at være optimale.

Det kan på denne baggrund ikke undre at mange – først og fremmest ovennævnte skribenter – konkluderer at stamtalsafviklingen skal forløbe omtrent som for en vedmasseproducerende bevoksning.

Bevoksningspleje

Da jeg i 1980 blev ansat som skovfoged på Erholm – et lille distrikt med en stram økonomi – var der kun få ha med NOB. Det var vigtigt at få ydelserne i bevoksningerne op på det maksimale, og for at følge udviklingen førte jeg meget nøjagtige journaler over hver enkelt bevoksning (se PS 4/86).

Vi planlagde en forøgelse af nobilisarealet – vi har en målsætning om at producere et bestemt antal ton/år svarende til vor arbejdsstyrke – og også af hensyn til denne planlægning var en nøje registrering vigtig.

De første tiltag i bevoksningerne var de gammelkendte – fjernelse af løvtræopvækst og fremmede træarter samt hugst af skyggegivende nabobevoksning. Græs og anden vand- og næringsstof-

forbrugende vegetation blev sprøjtet væk.

Meget tidligt – trods stor uenighed blandt de lærde om fordele og ulemper herved – begyndte vi en konsekvent erstatningsgødsning i bevoksningerne. Arbejdet gav pæne resultater, udbytterne og kvaliteten steg. Tilbage stod to problemer – tyndingsproblematikken og slidskaderne som følge af sammen-voksningerne mellem grene.

En alternativ synsvinkel

At en tynding i bevoksningerne skulle finde sted var oplagt. Bevoksningerne var plantet på 1,5 × 1,5 m – nogle steder tættere – og træerne generelt dårligt fordelt.

Når bevoksninger kræver tynding er der ingen tvivl om, at det tabte udbytte i de borttyndede træers hovedgren-kranse hurtigt vindes igen som ekstra produktion i de omkringstående træers skørt. Men der er (var) jo en prisforskel på hovedgrenkransenes klasse II/III gren og skørtets IV – ca. 4 kr./træ/år. Derfor blev kun den absolut nødvendige tynding foretaget.

For at komme problemerne lidt nærmere – men fra en anden synsvinkel – tog jeg udgangspunkt i tre forhold:

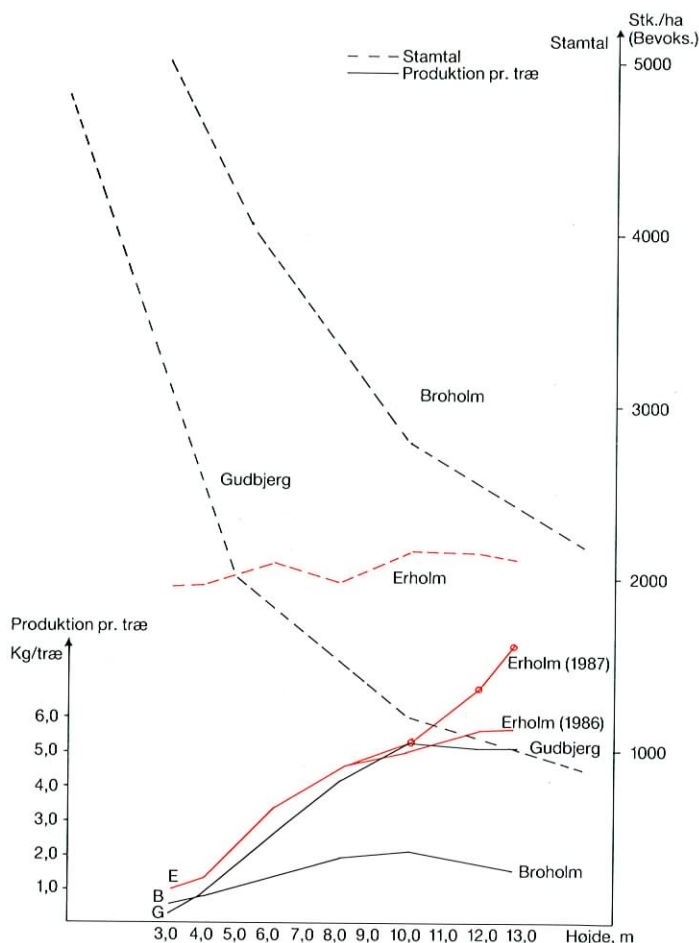
- 1) Den vare kunderne ønsker at købe
- 2) Træernes reaktioner på klip i det primære produktionsapparat
- 3) At grøntproduktion er en lyskrævende fladeproduktion.

Typisk skørtegren med dårlig vækst fra klippet bevoksning. Der sker en hurtig brunfarvning af nålene, og dette gør grenen helt uegnet som pyntegrønt.

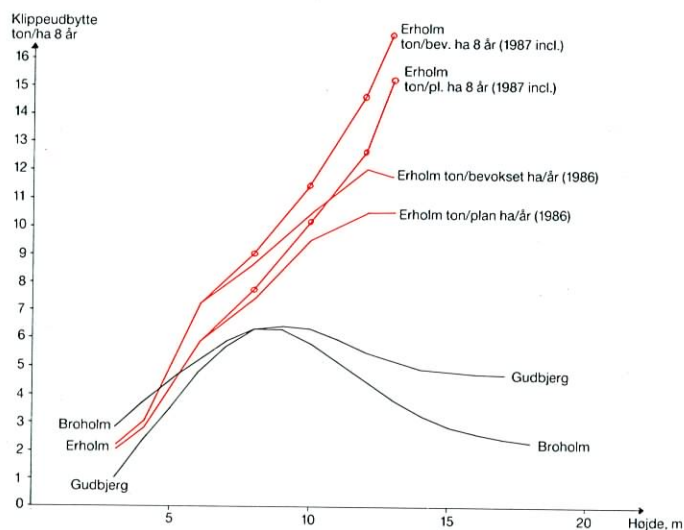

Døende skørtegren der pludseligt får lys. Læg mærke til at knopperne har været programmeret til de kummerlige vilkår og kun sætter få nåle det første år.

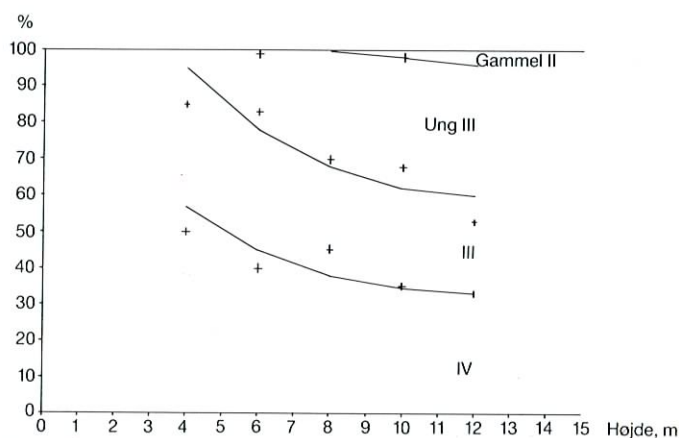

Figur 1. Stamtalsafvikling og produktion pr. træ. Stamtal Erholm: Træerne er optalt i hver bevoksning. Produktion pr. træ: Udjævnet ved lineær regression.

Figur 2. Totalproduktion pr. ha og år for nuværende bevoksninger. Gudbjergs og Broholms kurver er hentet i en 3.-dels opgave – angiver udbytteerne pr. bevokset ha. Det lille knæk på Erholms 1986 kurve fremkommer ved at en bevoksning ikke blev klippet færdig og den resterende mængde undervurderet.

Figur 3. Sortimentfordeling for de målte bevoksninger. Som det ses høstes merproduktionen jævnt i spektret. At fordelingen er så god skyldes dog ikke mindst en skånsom behandling under den interne transport.

ad 1.

Næsten uden undtagelse sælges vor produktion i kg, men bruges som pynt og dækning, dvs. en fladeanvendelse. Den enkelte gren skal altså være tæt – for visse kvaliteters vedkommende også regelmæssig – men altid uden skader og i stand til at tåle en vis udtørring inden brunfarvning.

ad 2.

En fjernelse af primært produktionsapparat ændrer på flere forhold.

- 1) produktionsapparatet reduceres – i første omgang
- 2) vækststoffernes produktion og samspil ændres.
Træets grene producerer auxiner, der undertrykker væksten i skud-

dene i den lavere liggende krone; skudstrækningen aftager nedefter.

Auxinerne hæmmer også – sammen med lysmangel – væksten af et stort antal sovende øjne på træets stammer og grene i at vokse.

Den mekanisme, der bestemmer hvornår træets grene og nåle skal afkastes forstyrres nok mest. Klippede træer producerer i mange år en relativ stor mængde skud og hele grene med nåle, som ikke bidrager positivt til træets vækst, men kun respirerer – bruger energi, se foto 1.

Ved en stærk lyspåvirkning ændres dette forhold, og nålene vokser og assimilerer på de følgende års skud, se foto 2.

Det er ikke mængden af produktionsapparatet, der har betydning for træets vækst og produktion, men kvaliteten heraf.

ad 3.

Nålenes funktion er at omsætte lys, kulstof og vand til energi – jo større en overflade der kan etableres i en bevoksning desto større muligheder for produktion. Jo flere træer med dybe kroner, jo større overflade.

Det blev med disse udgangspunkter ikke lettere at tynde – overfladen ville jo falde og dermed sikkert også produktionsmulighederne.

Vi prøver i dag at klippe os ud af problemerne, idet vi forsøger at samarbejde med træerne under de nye vilkår som en klippet bevoksning har i forhold til den naturlige. Træerne kommer ind i en ny ligevægtssituation, hvor afklippet grønt til stadighed afløses af nye skud og negativ produktion undgås.

Det er en vanskelig sag som kræver megen arbejdsinstruktion, men de ændrede klippemønstre synes i alt fald på kort sigt at give gode resultater. Derfor forsøger vi via en bonusordning – en slags overskudsdeling – at gøre vore medarbejdere interesserede. Det lykkes godt.

I vurderingen af udbytterne skal nok især det sidste forhold tages i betragtning. Erholm er et lille distrikt med en fast arbejdsstyrke – relativ stor – med kun få ha nobilis som vi således overkommer at passe, forhåbentligt optimalt.

Jeg finder alligevel, at vi trods disse forhold og med de udbytter vi høster, kan tillade os at sætte et spørgsmålstegn ved rigtigheden af de udgangsamtal- og stamtalsreduktionsmodeller, der skrives og foredrages om.

Udgangspunktet er for mig at se forkert, man modarbejder træernes reaktioner på klip i stedet for at samarbejde med dem.

Skovtekniker Morten Givskov Jørgensen har som 3.-dels elev på distriktet i 1987 arbejdet med disse forhold og opsat de kurver der er vist. Udbytter, stamtal og ikke mindst arealer er naturligvis omhyggeligt kontrolleret.

Vægte til pyntegrønt

Vejeområde: 5 - 10 kg

Pris:
1575 kr. plus moms.

KJELLERUP VÆGTFABRIK

Postboks 58
8620 Kjellerup
Telefon 06 88 10 22

CAMPAGNOLA

s. r. l.

®

Har foruden de almindelig kendte kompressorer, slangeruller og sakse en række nyheder på programmet.

Det drejer sig bl.a. om en automatisk udløser til Super Star saksen. En luftkædesav på forlængerrør, har vi som de første i Danmark fået godkendt, den kan leveres i alle længder, og som de første i Verden har Campagnola fremstillet en elektronisk grensaks.

Vi har også taget udlejning med på programmet, De vil således kunne leje et komplet anlæg i den størrelse De har behov for.

Ring og hør nærmere, og få tilsendt brochurer og prislister.

Forhandlere for Fyn og Jylland anvises.

CAMPAGNOLA

DANMARK

Eneimport

Vagn Jensen

Tåstrupvej 14 - 2690 Karlslunde - Tlf. 03 14 05 29 - Telefax 03 14 62 95

Hedeselskabets exportsælgere når vidt omkring !

HEDESELSKABET

Handelsafdelingen
Klostermarken 12
Postboks 110
8800 Viborg
Tlf 06 62 61 11

TEGNERAMA 06 61 22 85